

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NGUYỄN THỊ THANH

**DẠY HỌC THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN
KỸ NĂNG HỌC TẬP HỢP TÁC CHO SINH VIÊN
ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN, 2013

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NGUYỄN THỊ THANH

**DẠY HỌC THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN
KỸ NĂNG HỌC TẬP HỢP TÁC CHO SINH VIÊN
ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

**Chuyên ngành: Lý luận và Lịch sử giáo dục
Mã số: 62.14.01.02**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

**Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS Trần Thị Tuyết Oanh
2. PGS.TS Thái Văn Thành**

THÁI NGUYÊN, 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu của luận án là khách quan, trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2013

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Thanh

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất đến PGS.TS. Trần Thị Tuyết Oanh và PGS.TS. Thái Văn Thành đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ để tôi có thể hoàn thành công trình nghiên cứu này.

Tôi xin cảm ơn Ban Đào tạo Sau Đại học - Đại học Thái Nguyên, Ban Giám hiệu trường Đại học Sư phạm, Ban Chủ nhiệm Khoa Tâm lý Giáo dục và Khoa Sau đại học đã tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi hoàn thành luận án này.

Tôi cũng xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến gia đình, người thân, các bạn đồng nghiệp, những người luôn động viên, khuyến khích và giúp đỡ về mọi mặt để tôi có thể hoàn thành công việc nghiên cứu của mình.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2013

Tác giả Luận án

Nguyễn Thị Thanh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu	3
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
7. Phương pháp nghiên cứu.....	4
8. Đóng góp mới của luận án	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA DẠY HỌC THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG HỌC TẬP HỢP TÁC CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM	6
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu	6
1.1.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài.....	6
1.1.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam	9
1.2. Những khái niệm cơ bản liên quan tới đề tài	12
1.2.1. Học tập hợp tác	12
1.2.2. Kỹ năng học tập	14
1.2.3. Kỹ năng học tập hợp tác	16
1.2.4. Phát triển kỹ năng học tập hợp tác.....	16
1.2.5. Dạy học theo hướng phát triển kỹ năng học tập hợp tác	17

1.3. Một số vấn đề về KNHTHT cần hình thành cho SV ĐHSP	19
1.3.1. Một số phân loại kỹ năng học tập hợp tác.....	19
1.3.2. Các giai đoạn phát triển KNHTHT	20
1.3.3. Môi quan hệ giữa dạy học và phát triển KNHTHT	21
1.3.4. Hệ thống kỹ năng học tập hợp tác cần phát triển cho SV ĐHSP	23
1.4. Lý luận dạy học theo hướng phát triển KNHTHT cho SV ĐHSP	26
1.4.1. Một số thuyết cơ sở của DH theo hướng phát triển KN HTHT	26
1.4.2. Đặc điểm cơ bản của DH theo hướng phát triển KNHTHT	31
1.4.3. Các yêu cầu của DH theo hướng phát triển KNHTHT.....	37
1.4.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc dạy học theo hướng phát triển KNHHT cho SV ĐHSP	39
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	43
Chương 2. THỰC TRẠNG DẠY HỌC THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN KNHTHT CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM	44
2.1. Khái quát về khảo sát thực trạng	44
2.1.1. Mục đích khảo sát	44
2.1.2. Đối tượng khảo sát	44
2.1.3. Phương pháp khảo sát	44
2.1.4. Cách xử lý số liệu.....	46
2.2. Kết quả khảo sát thực trạng	47
2.2.1. Thực trạng DH theo hướng phát triển KNHTHT.....	47
2.2.2. Thực trạng KNHTHT của SV ĐHSP	62
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	72
Chương 3. CÁC BIỆN PHÁP DẠY HỌC THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN KNHTHT CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM	73
3.1. Các nguyên tắc đề xuất các biện pháp DH theo hướng phát triển KNHTHT ...	73
3.2. Các biện pháp dạy học theo hướng phát triển KNHTHT cho SV ĐHSP	74
3.2.1. Xây dựng quy trình DH theo hướng phát triển KNHTHT	74
3.2.2. Sử dụng hợp lý các kỹ thuật dạy học hợp tác theo nhóm nhỏ	84
3.2.3. Thiết kế nhiệm vụ dạy học theo mức độ tăng dần tương tác giữa SV - SV	91

3.2.4. Hướng dẫn SV HTHT có hỗ trợ công nghệ thông tin	98
3.2.5. Đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của sinh viên theo hướng phát triển KNHTHT	100
3.3. Điều kiện để thực hiện các biện pháp	106
3.4. Môi quan hệ giữa các biện pháp	107
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	108
Chương 4. THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM	109
4.1. Khái quát chung về thực nghiệm	109
4.1.1. Mục đích thực nghiệm	109
4.1.2. Nội dung thực nghiệm.....	109
4.1.3. Đối tượng thực nghiệm	110
4.1.4. Phương pháp thực nghiệm	111
4.1.5. Tiêu chí đánh giá.....	112
4.1.6. Phương pháp xử lý số liệu	115
4.2. Xử lý, phân tích kết quả thực nghiệm	117
4.2.1. Phân tích kết quả thực nghiệm đợt 1	117
4.2.2. Phân tích kết quả thực nghiệm đợt 2	130
KẾT LUẬN CHƯƠNG 4	145
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	146
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ...	148
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

TT	Nội dung chữ viết tắt	Chữ viết tắt
1	Biện pháp dạy học	BPDH
2	Dạy học	DH
3	Dạy học hợp tác	DHHT
4	Đánh giá	ĐG
5	Đại học	ĐH
6	Điểm trung bình	ĐTB
7	Độ lệch chuẩn	ĐLC
8	Giảng viên	GV
9	Giáo dục học	GDH
10	Học sinh	HS
11	Học tập hợp tác	HTHT
12	Kiểm tra	KT
13	Kỹ năng	KN
14	Kỹ năng học tập hợp tác	KNHTHT
15	Nội dung dạy học	NDDH
16	Phương pháp	PP
17	Phương pháp dạy học	PPDH
18	Phương pháp nghiên cứu khoa học giáo dục	PPNCKHGD
19	Sách giáo khoa	SGK
20	Sinh viên	SV
21	Sinh viên sư phạm	SVSP
22	Số lượng	SL
23	Sư phạm	SP
24	Thứ bậc	TB
25	Trung bình chung	TBC
26	Trung học cơ sở	THCS
27	Xã hội	XH

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Thực trạng hiểu biết của GV về những yêu cầu cần thiết khi DH theo hướng phát triển những KNHTHT.....	47
Bảng 2.2a: Đánh giá thực trạng việc xác định mục tiêu khi thiết kế bài dạy của GV	49
Bảng 2.2b: Đánh giá mục tiêu dạy học đạt được của SV sau kết thúc môn học.....	50
Bảng 2.3. Đánh giá sự thuận lợi của nội dung các giáo trình, SGK, tài liệu DH trong việc thiết kế nội dung hoạt động theo nhóm hợp tác	51
Bảng 2.4: Đánh giá sự phù hợp trang thiết bị, điều kiện đối với DH theo hướng phát triển KNHTHT	52
Bảng 2.5. Thực trạng việc sử dụng các phương pháp DH của GV	53
Bảng 2.6: Thực trạng việc sử dụng các kỹ thuật DH hợp tác của GV các trường ĐHSP.....	55
Bảng 2.7: Thực trạng việc thực hiện kiểm tra đánh giá của GV khi DH theo hướng phát triển KNHTHT	60
Bảng 2.8: Những khó khăn của GV khi DH theo hướng phát triển KNHTHT	61
Bảng 2.9: Thực trạng kỹ năng xác lập vị trí, vai trò của cá nhân trong nhóm hợp tác	64
Bảng 2.10: Thực trạng nhóm KN biểu đạt và tiếp nhận thông tin học tập	66
Bảng 2.11: Thực trạng nhóm KN xây dựng và duy trì bầu không khí tin tưởng và chia sẻ.....	67
Bảng 2.12: Thực trạng KN giải quyết quan điểm bất đồng trong học tập	69
Bảng 4.1: Lớp thực nghiệm và đối chứng đợt 1	110
Bảng 4.2: Lớp thực nghiệm và đối chứng đợt 2	110
Bảng 4.3: Đánh giá KNHTHT của SV 2 nhóm TN và ĐC đầu vào đợt 1	119
Bảng 4.4: So sánh kết quả rèn luyện các KNHTHT trước TN sau TN đợt 1 của nhóm TN.....	123

Bảng 4.5:	So sánh kết quả phát triển KNHTHT của SV lớp TN và ĐC sau TN đợt 1	125
Bảng 4.6:	Đánh giá chung nhóm KNHTHT trước và sau thực nghiệm đợt 1.....	127
Bảng 4.7:	Tổng hợp xếp loại kết quả học tập qua điểm trung bình chung các môn đầu vào đợt 2 nhóm TN và ĐC.....	130
Bảng 4.8:	Đánh giá KNHTHT của SV 2 nhóm TN và ĐC đầu vào đợt 2	131
Bảng 4.9:	So sánh kết quả phát triển các KNHTHT trước TN và sau TN đợt 2 của nhóm tác động TN.....	137
Bảng 4.10:	So sánh kết quả rèn luyện các KNHTHT của SV nhóm TN và nhóm ĐC đợt 2.....	139
Bảng 4.11:	Đánh giá chung kết quả KNHTHT của SV 2 nhóm TN và ĐC trước và sau TN đợt 2	141